

Tez Özeti

LİSANS DÜZEYİ ÖĞRENCİLERİN KENTLİLİK BİLİNCİNİN FARKLI GÖSTERGELER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Burak BALIK¹ ORCID ID: 0000-0003-2473-1759

Melike ERDOĞAN² ORCID ID: 0000-0001-6822-7445

ÖZET

Kentlilik bilinci kente özgü maddi ve manevi değerleri içeren tutum ve davranışlar bütünüdür. Kentin kendine özgü homojen olmayan yapısı sebebiyle kentte yaşayan bireylerin kentlilik bilinci düzeyleri farklılık göstermektedir. Ayrıca bireyin kentlilik bilinci üzerinde bireysel, ekonomik, sosyal ve fiziki faktörler de etkili olmaktadır. Bireyin kentsel aidiyet, mekânsal aidiyet, kent kurumlarına katılım, kent sorunlarıyla ilgilenme ve kentsel farkındalık düzeyi ise kentlilik bilinci göstergelerini oluşturmaktadır. Bireyin kentlilik bilinci göstergeleri düzeyi kentlilik bilincini etkileyen faktörlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Çalışmanın amacı; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale kent merkezinde farklı fakültelerde eğitim gören lisans düzeyindeki öğrencilerin kentlilik bilinci düzeylerini belirlemektir. Çalışma nicel araştırma yöntemi anket tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale kent merkezinde eğitim gören lisans düzeyindeki 498 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Çalışmada kentlilik bilinci kentsel aidiyet, kent kurumlarına katılım ve kentsel farkındalık faktörleri çerçevesinde SmartPLS hazır yazılımı ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda araştırmaya katılan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi lisans düzeyi öğrencilerinin kentlilik bilinci düzeyinin farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Kent, Çanakkale, Üniversite, Kentlilik, Aidiyet*

Summary of Thesis

ANALYSIS OF URBANITY AWARENESS OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN TERMS OF DIFFERENT INDICATORS

ABSTRACT

Urbanity awareness can be defined briefly as a whole set of attitudes and behaviors that include material and spiritual values specific to the city. The attitudes and behaviors that an individual can acquire by being aware of living in the city characterize the urbanity awareness of the individual living in the city. Due to the non-homogeneous structure of the city, the urbanity awareness levels of individuals living in the city will also differ. In this case, individual, economic, social and physical factors will be effective on the urbanity awareness of individual. Urban belonging, spatial belonging, participation in urban institutions, dealing with urban problems and the level of urbanity awareness of individual will constitute urbanity awareness indicators. The level of urban awareness indicators of the individual varies depending on the affecting factors to urbanity awareness. Purpose of the study is to determine the urbanity awareness levels of undergraduate students studying in different faculties of Çanakkale Onsekiz Mart University in the city center of Çanakkale. The study was carried out with the quantitative research method survey technique. Çanakkale Onsekiz Mart University 498 undergraduate students studying in the city center of Çanakkale constitute the sample of the research. In the study, urbanity awareness was analyzed with SmartPLS ready software within the framework of urban belonging, participation in urban institutions and urbanity awareness factors. As a result of the analysis, it was concluded that the urbanity awareness level of Çanakkale Onsekiz Mart University undergraduate students participating in the research is different.

Keywords: *City, Çanakkale, University, Urbanity, Belonging*

* Bu makale Dr. Öğr. Üyesi Melike Erdoğan'ın danışmanlığında Burak Balık tarafından yazılan "Üniversite Öğrencilerin Kentlilik Bilinci Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği" adlı yüksek lisans tezinin bir bölümünden yararlanarak hazırlanmıştır.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Yerel Yönetimler Kent ve Çevre Politikaları Yüksek Lisans Programı Mezunlu, burakbaliktr@gmail.com.

² Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, melike.erdogan@comu.edu.tr.

Makale Geliş Tarihi/Received: 26.08.2020, Makale Kabul Tarihi/Accepted: 01.11.2020.

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar kentler, yalnızca bir yerleşim yeri olmaktan ziyade kültürlerin ve uygarlıkların ortaya çıktığı, büyüdüğü ve yayıldığı alanlar şeklinde gelişim göstermiştir. Kentlerin doğuşu ile birlikte uygarlığında doğduğu düşüncesi benimsenmiş, insanı özgür kılan kent havasının kentte yaşayanları hem bilinçli bir birey yaptığı hem de örgütlenme kapasitelerini arttırdığı düşüncesinin vurgusu her defasında yapılmıştır (Batmaz ve Güner, 2016: 164). Kent kelimesi tarihsel açıdan ele alındığında, bu kavramın tarihinin Sümerlerin yerleşik hayata geçtiği MÖ 4000'li yıllara kadar uzandığı görülmektedir. Kentler, nüfus yoğunluğu ve büyüklüğü bakımından, toplumsal entegrasyon ve heterojenlik düzeyi artmış dinamik ve karmaşık bir mekanizmanın sürekli olarak çalışır halde olduğu insan yerleşim alanı olarak da incelenmektedir (Güven, 2016: 22-23).

Tarih boyunca kentler, insan ihtiyaçları doğrultusunda gelişip büyümüştür. İlk çağlardan başlayıp günümüze kadar kentler sürekli bir şekilde boyut ve şekil bakımından değişim gösteren dinamik bir yapıya sahip olmuşlardır. Bu dinamik yapının anlaşılmasına imkan sağlayan faktör; kentleşme kavramının tanımlanması olmuştur. Kent kavramının tek bir tanım ile ifade edilememesi yine aynı şekilde kentleşme kavramına da yönelik birçok tanımlama yapılmasına yol açmıştır. Kent kavramının bir sürecini ifade eden kentleşme de özellikle siyaset, demografi ve iktisat biliminin ilgili olduğu bir alan olmayı başarmıştır.

Kent alanlarında yaşamak zaman geçtikçe kendine özgü birtakım karakterleri ortaya çıkarmış ve "kentli" kavramının meydana gelmesini sağlamıştır. Tek bir açıdan tanımlanamayan kentleşme kavramı olarak karşımıza çıkan süreç sosyal, kültürel ve ekonomik yönlerden ayrıma gidilerek tanımlanmaya çalışılmıştır. Kent, kendine özel faktörler oluşturduğundan ve tarım dışı özellikler yansıttığından, kentin yarattığı, kente özgü özellikleri ifade eden kültür, kent kültürünü meydana getirmektedir. Bir başka deyişle kentler, kendine özgü yaşam şartlarından dolayı kırsal bölgelerden farklılıklar göstermektedir. Kentlileşen bireyin kente özgü davranışlar sergilemesi beklenir. Kent kültürüne uygun bu davranışları ne ölçüde sergilediği ise kentlilik bilinci düzeyini göstermektedir. Kentsel aidiyet, mekânsal aidiyet, yaşadığı kenti sahiplenme, kentin sorunlarıyla ilgilenme ve bu sorunların çözümü için kent kurumlarına katılma ve kentsel farkındalık gibi göstergeler kentlilik bilinci olgusunun göstergelerini oluşturmaktadır. Sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan kentlileşen birey kente ilişkisi arttıkça kentsel aidiyeti ve sahiplenmesi gelişecektir. "Benim kentim" dediği yerin sorunlarıyla ilgilenmeye ve çözüm aramaya başlayacak olan kentli birey bu sorunların çözümü için kent kurumlarına katılımı tercih edecektir. Kentin tüm maddi, manevi, alt yapı ve üst yapı değerleriyle ilgili fikir sahibi olmak istemesiyle de kentsel farkındalık sürecine girmiş olacaktır. Tüm bu süreçler kentlileşme ile kentlilik bilinci arasındaki bağı ortaya koymaktadır.

Kentin daha iyi bir yer olması açısından kentlilik bilincinin gelişimi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi kent merkezinde bulunan on iki fakültede eğitim gören lisans düzeyi öğrencilerinin kentlilik bilinci düzeylerinin belirlenmesidir. Çalışmada önce kentlilik bilinci

kavramı, kentlilik bilincinin göstergeleri hakkında bilgi verilecektir. Daha sonra ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencilerine yönelik gerçekleştirilen araştırmaya yönelik bulgular açıklanacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kentlilik Bilinci Kavramı

Bireyin başkalarıyla karşılıklı etkileşim ve birlikteliği sürecindeki toplumsallık durumu çerçevesinde bilinç kavramı ortaya çıkmaktadır. Bilinç, bireyin toplumsallık temelinde duygularının, iradesinin ve algılarının farkında olması olarak açıklanabilir (Büyük, 2013: 137). Kentte yaşamaktan ortaya çıkan bilgilerin oluşturduğu değerler, tutumlar ve davranışlar bütünü kentlilik bilincini oluşturmaktadır. Kent heterojen bir sosyal yapı olmasına bağlı olarak kentte yaşayan kişilerin kentlilik bilinci düzeyleri de farklılık gösterecektir. Kentlilik bilinci çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Kentlilik bilincinin ilk aşaması; bireyin kendini kentli olarak görmesidir. Bireyin kendini yaşadığı yere ait hissetmesi kentlilik bilincinin bir diğer önemli aşamasıdır (Beyaz ve Aydemir, 2008: 51). Kişilerin kente göç ya da çeşitli nedenlerle gelmesi sonucunda kentlilik bilincinin oluşum süreci başlamaktadır. Kişilerin, yaşam sürdürdükleri kent ile güçlü ve anlamlı ilişkiler kurabilmeleri, kendilerini yaşadıkları kentin bir parçası olarak görebilmeleri bu süreç içerisinde önem taşımaktadır (Görün ve Kara, 2017: 398).

Kentlilik bilinci, kentte yaşayan bireylerin kentli olduklarının farkında olmalarıyla, kente özgü tavır ve davranışlar sergilemelerini nitelemektedir (Erkul, Kanten ve Seçtim, 2019: 58). Kentlerde yaşayanların kentlilik bilinci edinmeleri için ilk olarak kentsel yaşam kültürünün oluşturulmasına, kişilerin kültürel ve sosyal anlamda eğitilmelerine, kent kültürüne uyum sağlamalarına ihtiyaç vardır (Bırol, 2008: 28).

Kentlilik bilinci kapsamında kentte yaşayanların aidiyet duygusunu geliştirmek ve gelecek kuşaklara da bu aidiyet duygusunu aktarmak amacıyla kentlere yönelik ön görülen üç temel yaklaşım bulunmaktadır (Ercoşkun , Öcalır, Yeniğül ve Alkan, 2016: 12):

1. Kentin kültürel ve tarihi değerlerinin bilincinde olmak,
2. Kentin kültürel, sosyal ve fiziki dönüşümünü gerçekleştirmek,
3. Kente aidiyet duygusunu hissederek, kenti sahiplenerek korumaktır.

Kente uyum süreci ve kentlilik profilleri konusunda sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda belirli kriterlerin vurgusu yapılmıştır. Söz konusu kriterleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Görün ve Kara, 2017: 399):

- Harcama kalıpları, memleketle bağlantılar,
- Kente aidiyet duygusu ve bu aidiyetin ifade şekli,
- Kent hayatı içinde sınıf atlama arzuları,

- Gazete ve dergi okuma eğilimleri,
- Sinema, tiyatroya gitme eğilimleri,
- Kız çocuklarının geleceğine yönelik görüşler ve kadınların aile içindeki konumu,
- Meslek sahibi olma ve eğitim konusundaki seçimleri,
- Siyasal eğilimler, gruplanma hareketleri,
- Dernek, siyasi parti ya da sivil toplum örgütlerine üyelik eğilimleri,
- Hemşeri dernekleriyle bağlantılar, bu yerlerdeki etkinlikler ve statüleri,
- Kentte kalmak veya gitmek konusundaki eğilimler ve değişiklik gerekçeleri,
- Kent sorunlarına duyarlılık ve çözüm durumuna katılım vd.

Kentlilik bilincine sahip bir kişi; kentte olup bitenlerle ilgili olan, kente ait biri olduğunun farkında olarak kentine ait sorumlulukları üstlenen, kente özel davranış ve tutumlar ortaya koyan birey demektir. Sorumluluk alma, kentte yaşayandan kentliyi ayıran temel göstergelerden biridir. Kentli, kentini özümseyen ve ona karşı sorumluluk hissi duyan kişidir. Başka bir ifadeyle kentli birey; kentsel örgütlerin şekillendirdiği, yoğurduğu, örgütler içinde ortaya çıkan, eğitilen, boş zamanlarını değerlendiren, çalışan, kendini kentli olarak görüp kentine sahip çıkan, kentsel karar alma durumlarına katılıp destek sağlayan, yerel bilinci gelişmiş kişidir. Bu tanımlar çerçevesinde kentlilik bilinci; hayat sürülen kentle ilgili olarak "aidiyet", "sorumluluk" ve "farkındalık" kavramlarının etrafında şekillenmektedir (Keskin, Sağocak ve Aslan, 2015: 29).

2.1.1. Kentlilik Bilincini Etkileyen Faktörler

İnsanlar üzerinde kentlerin hem olumlu hem de olumsuz etkileri bulunmaktadır Kırsal bölgelerden kentsel bölgelere büyük göçler kent nüfusunun çoğalması, plansız yapılaşma, eğitim, sağlık, altyapı yetersizliği, kültür-sanat gibi birçok alanda yatırımların yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Kırsal bölgelerden göçle kentlere gelenler genel olarak kentlerde büyük ölçüde yetersiz gelir sonucunda yoksulluk, dışlanmışlık ve yoksunluk duygusunu yaşamaktadırlar. Kentte yaşamak bir bireyin kentlilik bilincine ulaştığı anlamına gelmemektedir (Kılıçarslan, 2018: 44). Kentlilik bilinci düzeyini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde söz konusu faktörler açıklanacaktır.

2.1.1.1. Bireysel Faktörler

Kentlilik bilincini etkileyen bireysel faktörler; yaş, meslek ve doğum yeridir. Yaşla kentlilik bilincinin oluşum süresi arasında bir ilişki bulunmaktadır. Genç yaştaki bireylerde üst yaş gruplarına oranla kentlilik bilinci daha kısa bir süre içinde

oluşmaktadır. Bu durumun birçok nedeni olmakla birlikte bu yaştaki bireylerin eğitime daha uygun olmaları en önemli sebep olarak belirtilebilir (Geyik, 2010: 31). Genç yaş grubunda kentlilik bilincinin yaratılmasında eğitimlerinde kent konusunda bilgilendirmelerin yapılması, kentsel farkındalık oluşturulması ve yaşadıkları kenti doğru tanımalarına yardımcı olunması önemli bir yere sahiptir.

Kentlilik bilincinin oluşmasında etkili olan bir diğer önemli bireysel faktör; kişinin sahip olduğu meslek ve çalışma şartlarıdır. Kişinin çalışma koşullarının kent hayatına ve kentin sunduğu kültürel ve sosyal imkanlardan bireylerin fayda sağlayıp sağlayamadığını ortaya çıkarmak bu faktördeki temel amaçtır. Yoğun çalışma şartları kişilerin kent hayatına uyum sağlamasını etkileyen önemli bir sorundur. Ayrıca cinsiyet de bu faktör içinde önemli bir görev üstlenmektedir. Erkeklerle aynı şartlarda çalışan kadınların yoğun çalışma koşullarında yer alması kadınların kentsel faaliyetlerden yararlanmasını engellemekte, çalışmayan kadınlar ise yerleşik oldukları bölgelerden çoğu zaman uzaklaşmamaktadır. Bu olumsuz durum onların kentsel çalışmalara katılmalarını imkansız hale getirmekte ve kentte meydana gelen birçok şeyden haber alamamalarına da neden olmaktadır. Kişilerin ekonomik özgürlüğe sahip olmamaları kentle bütünleşmelerini zorlaştırmaktadır. Bu kişiler genel anlamda kendilerini kente yabancı hissetmektedirler (Kazak, 2017: 45).

Kentlilik bilinci oluşumu üzerinde etkili olan bir diğer bireysel faktör ise kişinin doğum yeridir. Doğum yeri ve uzun süre yaşam sürülen yer gibi etkenler, kişinin toplum içindeki davranış biçimini, yaşamı algılama şeklini biçimlendirmektedir. Birçok kişinin kendini yaşadığı yerden daha çok doğdukları yere ait hissetmeleri, onların yaşadıkları kentlere yönelik aidiyet duygularının gelişmesini engelleyen bir durumdur (Kılıçarslan, 2018: 44).

2.1.1.2. Ekonomik Faktörler

Kırsal bölgelerden kentlere göç edenlerde hızlı ve etkili bir biçimde kentlilik bilincinin oluşabilmesi bu kişilerin ekonomik ve sosyal olanaklarının iyileştirilmesi önemli bir etkidir. Göç eden birey gerekli ekonomik ve sosyal imkanlara ulaşamazsa kentlilik bilincinden yoksun kalacaktır. Kentin olanaklarından en iyi biçimde faydalanan kişiler, yeterli düzeyde bu imkanlardan faydalanmayan bireylere göre daha fazla bilinçlenmektedir. Kentin olanaklarından yeteri kadar faydalanmadan yabancılaşan bireyler ise kenti sevmeye, sahiplenmeye, sorumluluk alma gibi duygulardan uzaklaşarak, kentle aidiyetini sağlıklı şekilde kuramamaktadır (Mutlu, 2011: 17).

Kentte yaşam süren kişilerin geçimlerini hizmet ve sanayi sektörleri gibi kente özel mesleklerle ve tamamen kentten elde etmesi, bireyin kentlilik bilincini etkileyen ekonomik faktörler içerisinde nitelendirilmektedir (Kazak, 2017: 47). Ekonomik açıdan alt gelir grupları içinde yer alan bireylerin çalışma şartları, onların kişisel, sosyal ve kültürel gelişmelerine büyük imkanlar tanımalarını engellemektedir. Eğitim ve gelir seviyelerinin düşük olması onların kısıtlı bir sosyal çevre içinde barınmalarına sebep olmaktadır (Mutlu, 2011: 18).

2.1.1.3. Sosyal Faktörler

Birçok sosyal ortamı içinde barındıran kentlerde bireyler için sosyal mekanların özellikleri büyük öneme sahiptir. Çünkü sosyal çevre koşulları ve meydana getirdiği imkanlar bireyin bulunduğu tabakayla doğrudan ilişki içindedir. Çeşitli olanaklardan yoksun sosyal çevreye ve bu tür çevrelerde büyüyen bireye kentlilik bilincinin aşılması eğitim kurumlarınca yerine getirilmektedir. Eğitim hem bireyin sosyal yaşama uyum sağlamasında ve toplum kültürünün içselleştirilmesinde, hem de mevcut yapının biçimlendirilmesinde önemli bir görev üstlenmektedir. En genel anlamıyla bir sosyalleşme aracı olan eğitim mevcut kültürün ve temel değerlerin korunması ile sürdürülmesini sağlamaktadır. Bu nedenle bireylerin kentlilik bilincinin oluşumu ancak doğru bir eğitim sistemiyle gerçekleşebilmektedir (Kılıçarslan, 2018: 45).

Kişinin boş zamanını değerlendirme şekli sosyal faktörler içinde kentlilik bilincini etkileyen bir diğer önemli etkidir. Serbest zamanı değerlendirme şekli kişinin çalıştığı sektör, eğitim seviyesi, maddi durumu yani bireyin içinde bulunduğu sosyal konum durumlarından dolayı farklı olmaktadır. Kısıtlı bir sosyal çevrede yaşam süren kişilerle, geniş imkanlara sahip bir sosyal çevrede hayat süren kişinin kentlilik bilinci seviyesinde farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bireyin boş zamanlarında yaptığı faaliyetlerin kentle bütünleşme ve etkileşime yönelik olması önemlidir. (Geyik, 2010: 33-34).

2.1.1.4. Fiziki Faktörler

Kentlilik bilincinin gelişmesinde etkili olan bir diğer faktör de fiziki etkenlerdir. Bireyler buldukları sosyal gruplara göre kentin belli bölgelerine yerleşme olanaklarına sahiptirler. Özellikle kırsal alanlardan göç edenlerin yaşadıkları belli başlı bölgelerde yerleşim biriminin özelliği o yerin kentin bir parçası olduğu düşüncesini ciddi bir şekilde etkilemektedir. Bu durum onların kenti anlayış şekilleri ve kentlilik bilinci oluşumları ile kentleşme süreçlerini de aynı şekilde yavaşlatmaktadır (Geyik, 2010: 33-34).

Kentin hayat standardını kentte yaşayan kişinin içerisinde yaşadığı mekanın altyapısı ve sosyal imkanlarının varlığı belirlemektedir. Kişilerin yaşadıkları mekanların niteliklerinin bireyin hayat kalitesini, yaşam şekillerini ve davranışlarını etkilediği bilinen bir gerçek olup, mekanın estetiği bu anlamda birey için önem taşımaktadır. Hayat sürdüğü mahalle, konut, sokak yani kişinin vaktini geçirdiği yaşam alanlarının estetikten yoksun olması, çirkin bir görüntüye sahip bir yapıda olması kişinin kent ile ilgili çalışmalara destek vermesini engellemektedir. Ayrıca bütün bu durumlara ek olarak birey kendini geliştirmek için herhangi bir faaliyet içerisine girmeyip, kentten uzaklaşarak kente yabancılaşacaktır (Kazak, 2017: 49).

2.2. Kentlilik Bilinci Göstergeleri

Kentte yaşayanlar arasında kentin kendine özgü yapısı sebebiyle kentlilik bilinci düzeyi farklılık gösterecektir. Kentte yaşayan bireyin kendini o kente ait hissetmesiyle başlayan kentlilik bilinci aşamaları devamında kenti sahiplenme, bireyin "benim

kentim’’ demesi şeklinde ilerleyecektir (Güçlü, 2002: 13). Kendisini ait hissettiği kenti sahiplenen birey yaşadığı şehri daha iyi bir yer yapmak için kent sorunlarına karşı daha duyarlı olacak ve bu sorunların çözümü için kent kurumlarına katılım gerçekleştirecektir. Kentsel farkındalığı düzeyinde birey kentin maddi ve manevi unsurlarının gelişimine ilgi gösterecektir (Geyik, 2010: 38; Mutlu ve Batmaz, 2013: 69-70). Tüm bu açıklamalar çerçevesinde kentlilik bilinci göstergelerini aşağıdaki şekilde açıklayabiliriz.

2.2.1. Kentsel Aidiyet

1970’li yıllardan sonra aidiyet duygusunun fiziki mekandan ayrı olduğu yalnızca kişisel bir algı çerçevesinde ele alınması eleştirilmeye başlanmıştır. Aidiyete yönelik bir kültürün ortaya çıkarılması için ilk olarak ait olunacak bir mekanın gerekliliği ve bu mekanın kişisel aidiyet duygusu ve mekansal aidiyet oluşumundaki etkisinin önemi üzerinde durulmuştur (Şentürk ve Gülersoy, 2019: 146).

Bireylerin davranışlarına yön veren farklı ihtiyaçlar bulunmaktadır. Maslow tarafından bu ihtiyaçların neler olduğu ve hangi ihtiyaçların karşılanmasının diğerine göre öncelikli olduğunu ortaya koymak için ihtiyaçlar piramidi meydana getirilmiştir. Bireylerin davranış temeli bu hiyerarşi etrafında açıklanmaya çalışan İhtiyaç Piramidinde aidiyet gereksinimi, güvenlik gereksinimi ve fizyolojik gereksinimlerden sonra gelmiştir. Genel anlamıyla bireyin/kümenin kimlerden oluştuğu, nereli olduğu, kimlerden olduğu vb. tanımların aidiyet kavramı ile doğrudan bir ilişki içinde olduğu vurgulanmaktadır. Kişi ve toplumun kendini bir yerde konumlandırması ve aynı zamanda bireyin kendini o mekana ait hissetmesiyle birlikte meydana gelen bir durum ve duygu şeklinde aidiyet duygusu tanımlanmaktadır. Çünkü benliğin ortaya çıkmasında, toplumsal ve kişisel kimliğin meydana gelmesinde yere bağlılık ve aidiyet, önemli bir role sahiptir (Solak, 2017: 20-21). Aidiyet duygusu, mekana ve yere bağlı olma; mekan, zaman, yer, anılar, yaşantı, sosyal ilişkiler, aktiviteler, kimlik, psiko-sosyal ihtiyaçlar, sembol ve simgeler gibi bileşenler ve bütünde kişinin çevresine karşı yarattığı algı ile bağlantılı bir şekilde gelişim göstermektedir. Özetle bu tür duygular, kişi ve çevre arasındaki dinamik ve karşılıklı etkileşimin bir sonucunda oluşmaktadır (Manzo, 2003: 23).

Kentsel mekan için aidiyet kavramı ele alındığında bireylerin kendilerini bir mekanın parçası olarak görmeleri, dolayısıyla kendilerini o yer üzerinde sorumluluk ve hak sahibi hissetmeleri durumu anlamını taşımaktadır. Mekana bağlı olma, ait olma hissini büyütürken, bireyin ait olunan yerleşimin bir parçası olmasında etkili olmaktadır. Aidiyet bir yerde kendine ait izleri ve nesnelere kullanarak güçlenmektedir. Çünkü çevrenin fiziksel ilişkileri de yere bağlılığın ortaya çıkmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Fiziksel özelliklerin en önemli unsur olduğunu vurgulayan bazı çalışmalar bulunmaktadır (Sancar ve Severcan, 2010: 298).

2.2.2. Mekansal Aidiyet

İnsan var oluşu ile bir yere ait olmaz aksine kendisine ait olan ortamı meydana getirir (Pretty, Chipuer & Bramston, 2003: 275). Fiziki mekan sahip olduğu insan kaynaklı

veya doğal yapılandırma aracılığıyla birey üzerinde aidiyet duygusu ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu bu duygu insanda yaşam sürdüğü mekana karşı bireysel bir farkındalık meydana getirmektedir (Şentürk ve Gülersoy, 2019: 144).

Aidiyetin yer ile bağının kurulmasını kapsayan literatür incelendiğinde yerin kimliği, yerin ruhu, yere bağlılık ve yere bağımlılık olarak farklı konular karşımıza çıkmaktadır. Bu kavramların duygusal, davranışsal ve bilişsel tepkiler olarak tanımlanan genel bir tutum yaklaşımı olarak organize edilmesi gerekliliği savunulmaktadır. Bu düşünce çerçevesiyle ele alındığında yer kimliği, yer bağlılığı ve yer bağımlılığı gibi kavramlar sırasıyla bilişsel, duygusal, davranışsal değişkenler şeklinde nitelendirilmekte ve bu şekilde daha iyi anlam ifade etmektedir (Jorgensen & Stedman, 2001: 244).

İnsanın içinde yaşadığı mekanlar zaman ve yer gibi boyutlardan bağımsız bir durum göstermemektedir. Mekanın aidiyetini hissettiren önemli boyutlardan biri yerdir. Yerin içinde olmak, tedirginlikten çok emniyette olmayı, oradılıktan çok buradılığı, ayrılmış olmaktan ziyade ait olma hissini meydana getirmektedir (Baran ve Yılmaz, 2011: 1646). Bir topluluğa ait olan aidiyet duygusu insanın temel ihtiyaçlarından biri olarak ifade edilmekte, bireyin toplumsal davranışlarının önemli bir belirleyicisi olduğu vurgulanmaktadır. Söz konusu bu gereksinimlerin karşılanmadığında ödenmek zorunda kalınan bedel genellikle yalıtım/yalnızlık ve hatta anti toplumsal davranışlara neden olmaktadır.

2.2.3. Kenti Sahiplenme

Bireyin kendini kente ait hissetmesi yaşadığı kenti evi olarak görmesiyle gerçekleşmektedir (Genar, 2006: 262). Kentsel aidiyet ile kenti sahiplenme arasındaki ilişki bu noktada önem taşımaktadır. Kenti sahiplenme kente aidiyet duygusuyla doğru orantılı olarak gelişim göstermektedir. Bireyin kenti sahiplenmesinin ölçütlerini aşağıdaki gibi açıklayabiliriz:

- Kentin sorunlarına karşı duyarlı olmak,
- Kentin daha iyi bir yer olması için katılım faaliyetlerini yer almak,
- Kentin maddi ve manevi değerlerine sahip çıkmak,
- Kentin daha yaşanabilir olması için mücadele etmek.

Yukarıdaki nitelikleri taşıyan kentli birey yaşadığı kenti sahiplenmeye başlamış demektir. Yaşadığı kenti sahiplendikçe kentin gelişimine sağlayacağı katkı bireyi daha bilinçli olmaya doğru itecektir. Kendisini ait hissettiği kenti sahiplenen birey yaşadığı kent mekanının fiziksel unsurlarının korunması ve geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Kentsel aidiyetini sağlayarak, kenti sahiplenen birey yaşadığı mekan ve çevresinin gelişiminde sağlayacağı katkı ölçüsünde kentlilik bilinci sürecini devam ettirecektir (Beyaz ve Aydemir, 2008: 51).

2.2.4. Kent Kurumlarına Katılım

Bireyin kentin gelişimine katkı sağlayabileceği kurumlara katılımı önemlidir (Mutlu, 2011: 16). Bireyin kente dair kurumlarla ilişkisi ve kurumları içselleştirme düzeyi bireyin kentlilik bilincini ortaya koyan göstergelerdendir. Kente ait gönüllü katılıma dayalı kuruluşlar, meslek kursları, meslek odaları, gençlik merkezleri, kültür ve sanat merkezleri gibi kurumlar bireyin katılımını arttırmakta ve bireyin kente özgü davranışını geliştirmesini sağlamaktadır. Kente gelen birey için bu kurumlar kent kimliğinin benimsenmesi ve kent kurumlarına katılımın sağlanmasında önemli role sahiptir (Geyik, 2010: 23).

Kent kurumları yalnız o kente özgü yapıları itibarıyla birey için kent kültürünü pekiştirmenin araçları olarak nitelendirilebilir. Bu araçlara katılım gerçekleştirilmesi bireyin ait hissedip sahiplendiği kent üzerinde söz sahibi olmasını sağlamaktadır. Kentin maddi ve manevi unsurları üzerinde katılım yoluyla kentin daha iyi bir yer olması için çaba harcamak bireyin kentlilik bilinci düzeyinin artmasına katkıda bulunacaktır.

2.2.5. Kent Sorunlarıyla İlgilenme

Kentler fırsatlarla birlikte sorunların da ortaya çıktığı odak noktalarıdır. Kent sorunları zamana yayılarak ortadan kaldırılabilecek özellikler taşımaktadır. Kentteki bireylerin sorunlarla ilgili duyarlılıkları ve çözümüne katılımları ile kent sorunlarını çözmek mümkündür (Geyik, 2010: 25). Kentsel aidiyeti oluşmuş, kenti sahiplenen, kentin daha iyi bir yer olması ve kişisel gelişimi için kent kurumlarına katılma davranışını içselleştiren birey kent sorunlarıyla ilgili duyarlılığını eyleme dökerek kentlilik bilinci düzeyini daha ileriye taşımış olur.

2.2.6. Kentsel Farkındalık

Kentsel farkındalık, kentin tüm maddi ve manevi unsurları olan alt yapı, üst yapı, kentin kültürü, ekonomisi ve yönetimi ile ilgilenmeyi gerektirir (Mutlu, 2011: 16). Kente özgü tutum ve davranışlar sergileme, kent tarihi hakkında bilgi sahibi olma, kent sorunlarına duyarlılık, yaşanan kentin daha iyi bir yer olması için neler gerektiği, kent yönetimi aktörlerinin hizmet sunum araçlarını değerlendirme ve hizmet sunumunda ortaya çıkan aksaklıkları tespit etmenin tümü kentsel farkındalığı ifade eder.

3. ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Amacı

2020 yılı itibarıyla Yüksek Öğretim Kurumu verilerine göre Türkiye’de mevcut üniversite sayısı 204 ve üniversitelere kayıtlı toplam öğrenci sayısı (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) 7.740.502’dir. Bu durum üniversitelerin kentlerin önemli sosyal ve ekonomik aktörleri olup, üniversite öğrencilerinin de kentlerin önemli sakinleri olarak nitelendirilmesine yol açmıştır. Kente gelen üniversite öğrencilerinin geldikleri kente dair tutum ve beklentileri kentlileşme süreçleri ve kentle

bütünleşmeleri açısından önemlidir. Kentlilik bilincinin gelişmesiyle kentle bütünleşme orantılı olarak sağlanacaktır. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde okumak için Çanakkale'ye gelen öğrencilerin kentsel ve mekânsal aidiyet, katılım ve farkındalık düzeylerine ne ölçüde sahip oldukları kentsel yaşam kalitesini dolayısıyla kentlilik bilinçlerini de etkileyecektir.

Bu çalışmanın temel amacı; Çanakkale kent merkezinde yaşayan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi lisans düzeyi öğrencilerinin kentlilik bilinci düzeylerinin farklı göstergeler açısından belirlenmesidir. Ayrıca öğrencilerin, Çanakkale kentine dair genel olarak fikirlerini öğrenmek, kentlilik bilincine dair algılarını, kentsel aidiyet, kent kurumlarına katılım, kentsel farkındalıkları, kentli birey olmanın sınırlılıkları ve sorumlulukları hakkında bilgilerini öğrenmek araştırmanın amaçlarındandır.

3.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale kent merkezinde lisans düzeyinde eğitim gören 19.660 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem ise bu fakültelerde eğitim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 498 lisans öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 15 Ekim 2019 ve 1 Kasım 2019 tarihleri arasında elektronik ortamda yapılmıştır. SmartPLS hazır yazılımı ile elde edilen veriler yapısal eşitlik modeli çerçevesinde analiz edilmiştir.

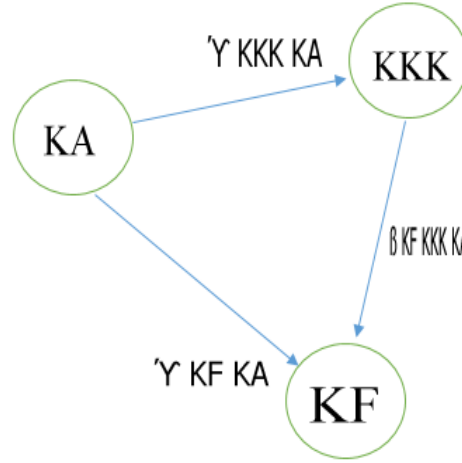
3.3. Araştırma Modeli Ve Hipotezler

Araştırmanın modeli araştırma değişkenleri ve kuramdaki neden sonuç ilişkileri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Araştırma modelinde yer alan değişkenler/faktörler, KA: Kentsel aidiyet, KKK: Kentsel kurumlara katılım ve KF: Kentsel Farkındalık olarak belirlenmiştir. Değişkenler arasındaki etkiler Şekil 1'de gösterilmiştir. Araştırma modelinde yer alan faktörlerin tanımları aşağıda verildiği gibidir.

Kentsel Aidiyet: Bireyin kendini yaşadığı kente ait hissetmesi, kentin unsurlarından birisi olduğunu hissetmesi ve bu aidiyet sonucu eylemlerini yaşadığı kente doğru pozitif aktarımlarla göstermesidir.

Kent Kurumlarına Katılım: Bireyin kente dair kurumlarla ilişki kurması ve kurumları içselleştirme düzeyidir.

Kentsel Farkındalık: Kentsel farkındalık, kentin tüm maddi ve manevi unsurları olan alt yapı, üst yapı, kentin kültürü, ekonomisi ve yönetimi ile ilgilenmeyi gerektirir

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modelinde kentsel farkındalık değişkeni içsel, kentsel aidiyet değişkenleri dışsal ve kent kurumlarına katılım değişkeni aracı içsel gizil değişkenlerdir. Araştırma modelinde yer alan faktörlerin (değişkenlerin) ve faktörler arası varsayımsal ilişkiler özet olarak aşağıda verilmiştir. $\gamma_{K KK KA}$ kentsel aidiyetin kent kurumlarına katılım değişkeni üzerindeki doğrudan etkisini göstermektedir. $\beta_{K F K KK KA}$, kent kurumlarına katılım ve kentsel aidiyetin kentsel farkındalığa doğrudan etkisini göstermektedir. Kentsel aidiyet (\square_{KA}) dışsal gizil değişken olarak tanımlanmıştır. Kentsel aidiyetin kent kurumlarına katılımı ($\eta_{K KK}$) etkileyeceği varsayımından, KKK değişkeni aracı içsel gizil değişken olarak tanımlanır. Araştırmanın hipotezleri ise aşağıda yer aldığı gibi ifade edilebilir.

H₁: Öğrencilerin kentsel aidiyeti ile kent kurumlarına katılım arasında olumlu bir ilişki vardır.

H₂: Öğrencilerin kentsel aidiyeti ile kentsel farkındalığı arasında olumlu bir ilişki vardır

H₃: Öğrencilerde kent kurumlarına katılım artarken, kentsel farkındalık artar.

H₄: Öğrencilerde kentsel aidiyet, kentsel kurumlara katılım üzerinden kentsel farkındalığı olumlu etkiler.

3.4. Bulgular

3.4.1. Katılımcıların Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma 498 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri ve Dağılımları

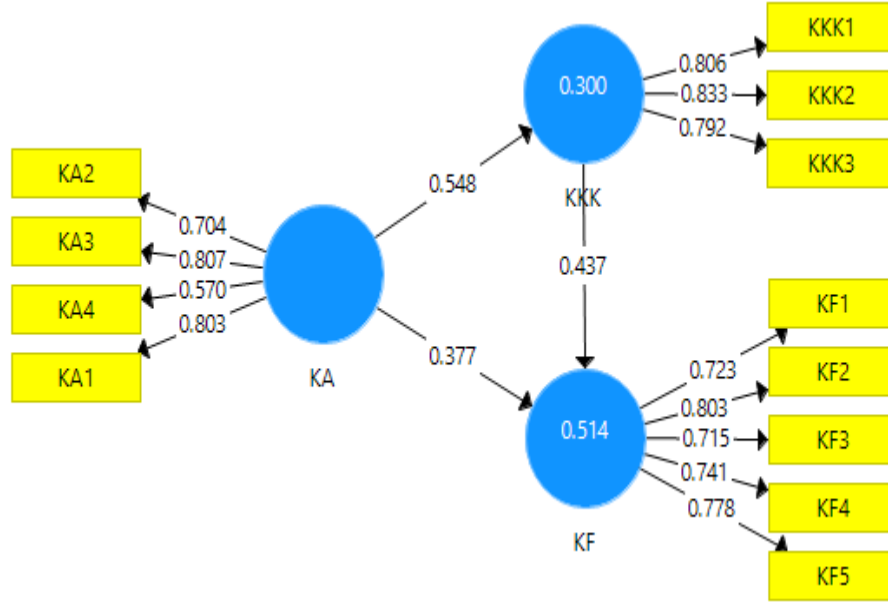
Değişken	Özellik	N	%
Cinsiyet	Kız	328	65,9
	Erkek	170	34,1
Sınıf	1.Sınıf	172	34,5
	2. Sınıf	151	30,3
	3. Sınıf	100	20,1
	4. Sınıf	75	15,1
Ortalama Aylık Harcama	0-800	277	55,6
	801-1000	106	21,3
	1001-1250	47	9,4
	1251-1600	32	6,4
	1601 +	36	7,7

Tablo 1’e göre katılımcıların % 65,9’u kız öğrencilerden, % 34,1’i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların % 34,5’i birinci sınıf öğrencisi iken % 30,3’ü ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Üçüncü sınıfta eğitim gören öğrencilerin oranı % 20,1 iken son sınıf öğrencilerinin oranı ise % 15,1 olarak gerçekleşmiştir. Katılımcıların aylık ortalama harcamaları da incelenmiş ve mod sınıfın % 55,6 ile 0-800 TL arasında olduğu belirlenmiştir. 801-1250 TL arasında harcamaya sahip olan öğrencilerin oranı ise % 30,7 olduğu ve 1250 TL’den daha fazla harcama yapan öğrencilerin oranı ise %13,6 olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Kentsel Aidiyet ve Kent Kurumlarına Katılımın Etkisine Yönelik Kriterler Tablosu

	KA	KF	KKK
Kentsel aidiyet (KA)	0,728		
Kentsel farkındalık (KF)	0,617	0,753	
Kent kurumlarına katılım (KKK)	0,548	0,643	0,810
AVE	0,530	0,567	0,657
Cronbach Alpha	0,708	0,809	0,739
rho_A	0,750	0,814	0,739
Composite reliability (CR)	0,816	0,867	0,852
SRMR	0,08		
d_G	0,191	d_ULS	0,604
VIF	En küçük	1,21	
	En büyük	1,96	
Tahmin gücü Q²		0,283	0,192

KA değişkenin dışsal (ekzojen) latent, KKK değişken içsel aracı latent değişken olduğu model SmartPLS hazır yazılımı ile sınanmıştır. Elde edilen sonuçlar Şekil 2’de verilmiştir. Şekil 2 standart çözümü göstermektedir.

Şekil 2. Kentsel Aidiyet, Kentsel Kurumlara Katılımın Kentsel Farkındalığa Etkisi

Şekil 2'ye göre;

- Kentsel aidiyet ile kent kurumlarına katılım arasında aynı yönde istatistiksel açıdan anlamlı 0,548 birim ilişki belirlenmiştir ($t=17,512$ $P=0,000$). Belirlenen bu ilişkiye göre öğrencilerin kentsel aidiyetlerinde gerçekleşen bir birimlik artış kentsel kurumlara katılımlarında 0,548 birimlik bir artış sağlamaktadır. Dolayısıyla H_1 desteklenmiştir.
- Kentsel aidiyet ile kentsel farkındalık arasında aynı yönde istatistiksel açıdan anlamlı 0,377 birim ilişki belirlenmiştir ($t=10,371$ $P=0,000$). Belirlenen bu ilişkiye göre öğrencilerin kentsel aidiyetlerinde gerçekleşen bir birimlik artış kentsel farkındalıklarında 0,377 birimlik bir artış sağlamaktadır. Dolayısıyla H_2 desteklenmiştir.
- Kent kurumlarına katılım ile kentsel farkındalık arasında aynı yönde istatistiksel açıdan anlamlı 0,437 birimlik bir ilişki belirlenmiştir ($t=11,508$ $P=0,000$). Belirlenen bu ilişkiye göre öğrencilerin kent kurumlarına katılımlarında gerçekleşen bir birimlik artış kentsel farkındalıklarında 0,437 birimlik bir artış sağlamaktadır. Dolayısıyla H_3 desteklenmiştir.

- Araştırmada öğrencilerde kentsel aidiyet, kentsel kurumlara katılım üzerinden kentsel farkındalığı olumlu yönde etki ettiği belirlenmiştir ($t=9,105$ $P=0,000$). Dolayısıyla H_4 desteklenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 3' te verilmiştir.

Tablo 3. Kentsel Aidiyet ve Kent Kurumlarına Katılım Çapraz Tablosu

			Kent Kurumlarına Katılım		Toplam
			KKK≤3 ise	KKK>3 ise	
Kentsel Aidiyet	KA≤3 ise	Sayı	234	127	361
		Kentsel Aidiyetteki %	64,8%	35,2%	100,0%
	KA>3 ise	Sayı	45	92	137
		Kentsel Aidiyetteki %	32,8%	67,2%	100,0%
Toplam		Sayı	279	219	498
		Kentsel Aidiyetteki %	56,0%	44,0%	100,0%

Tablo 3'e göre kentsel aidiyeti düşük olan 361 öğrenci (%72,4), kentsel aidiyeti yüksek olan 137 öğrenci (%27,6) olduğu belirlenmiştir. Kentsel aidiyeti düşük olan öğrencilerin 127'sinin (%35,2) kentsel kurumlarına katılımı yüksek bulunmuştur. Kent kurumlarına katılımı düşük olan 279 öğrenci (% 56,0), yüksek olan öğrenci sayısı ise 219 öğrenci (% 44,0) olduğu belirlenmiştir. Kent kurumlarına katılımı düşük olan öğrencilerden % 32,8'inin kentsel aidiyeti yüksek bulunmuştur. Kentsel kurumlarına katılımı yüksek olan 219 öğrenciden % 67,2'sinin ise kentsel aidiyetinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Kentsel Aidiyet ve Kentsel Farkındalık Çapraz Tablosu

			Kentsel Farkındalık		Toplam
			KF<=3 ise	KF>3 ise	
Kentsel Aidiyet	KA<=3 ise	Sayı	152	209	361
		Kentsel Aidiyetteki %	42,1%	57,9%	100,0%
	KA>3 ise	Sayı	5	132	137
		Kentsel Aidiyetteki %	3,6%	96,4%	100,0%
Toplam		Sayı	157	341	498
		Kentsel Aidiyetteki %	31,5%	68,5%	100,0%

Tablo 4'e göre kentsel farkındalığı düşük olan 157 öğrencinin (% 31,5), yüksek olan öğrenci sayısının ise 341 (% 68,5) olduğu belirlenmiştir. Kentsel aidiyeti düşük olan öğrencilerden % 42,1'inin kentsel farkındalıkları düşük bulunmuştur. Kentsel farkındalığı yüksek olan 341 öğrenciden % 96,4'ünün ise kentsel aidiyetinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Kent Kurumlarına Katılım ve Kentsel Farkındalık Çapraz Tablosu

			Kentsel Farkındalık		Toplam
			KF≤3 ise	KF>3 ise	
Kent Kurumlarına Katılım	KK K≤3 ise	Sayı	132	147	279
		Kent Kurumlarına Katılımdaki %	47,3%	52,7%	100,0%
	KK K>3 ise	Sayı	25	194	219
		Kent Kurumlarına Katılımdaki %	11,4%	88,6%	100,0%
Toplam		Sayı	157	341	498
		Kent Kurumlarına Katılımdaki %	31,5%	68,5%	100,0%

Tablo 5'deki verilere göre kentsel farkındalığı düşük olan 157 öğrenci (% 31,5), yüksek olan öğrenci sayısının ise 341 (% 68,5) olduğu belirlenmiştir. Kentsel farkındalığı düşük olan öğrencilerden % 47,3'ünün kent kurumlarına katılımı yüksek bulunmuştur. Kentsel farkındalığı yüksek olan 341 öğrenciden % 68,5'inin ise kentsel kararlara katılımının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Farklılık Testi

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	Z	P
Kentsel Aidiyet	Kız	328	2,7591	,76994	4,567	,000
	Erkek	170	2,4015	,87126		
Kent Kurumlarına Katılım	Kız	328	3,2104	,69471	4,837	,000
	Erkek	170	2,8706	,69580		
Kentsel Farkındalık	Kız	328	3,4445	,76792	1,976	,048
	Erkek	170	3,2800	,86275		

Öğrencilerin cinsiyete göre araştırma boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile araştırılmıştır. Mann-Whitney U testine göre;

- Kız öğrencilerin kentsel aidiyetinin erkek öğrencilerin kentsel aidiyetinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Kız öğrencilerin mekansal aidiyetinin erkek öğrencilerin mekansal aidiyetinden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Kız öğrencilerin kent kararlarına katılım algısının erkek öğrencilerin kent kararlarına katılım algısından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 7. Gelecekte Çanakkale’de Yaşama İsteğine Göre Farklılık Testi

	Çanakkale’de Yaşama İsteği	N	Ortalama	Std. Sapma	Z	P
Kentsel Aidiyet	Hayır	72	2,1875	,67233	-	,0
	Evet	426	2,7130	,82227	4,911	00
Kent Kurumlarına Katılım	Hayır	72	2,7361	,70085	-	,0
	Evet	426	3,1549	,69770	4,772	00
Kentsel Farkındalık	Hayır	72	2,8611	,76666	-	,0
	Evet	426	3,4775	,77691	5,873	00

Öğrencilerin gelecekte de Çanakkale’de yaşama isteğine göre araştırma boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile araştırılmıştır. Mann-Whitney U testine göre;

• Gelecekte de Çanakkale’de yaşama isteği olan öğrencilerin kentsel aidiyeti, gelecekte Çanakkale’de yaşama isteği olmayan öğrencilerin kentsel aidiyetinden daha yüksek bulunmuştur.

• Gelecekte de Çanakkale’de yaşama isteği olan öğrencilerin kent kararlarına katılım düzeyi, gelecekte Çanakkale’de yaşama isteği olmayan öğrencilerin kent kararlarına katılım düzeyinden daha yüksek bulunmuştur.

• Gelecekte de Çanakkale’de yaşama isteği olan öğrencilerin kentsel farkındalık düzeyi, gelecekte Çanakkale’de yaşama isteği olmayan öğrencilerin kentsel farkındalık düzeyi düzeyinden daha yüksek bulunmuştur.

4. SONUÇ

Kent; kendine özgü kuralları, ekonomisi ve sosyal ilişkiler ağı olan bir yerdir. Bireyin kente gelmesiyle birlikte kente dair tutum ve davranışları sergilemesi beklenir. Bu andan itibaren bireyden beklenen kentlilik bilincinin olumlu manada artarak gelişmesidir. Bireyin kentte yaşayan diğer bireylerle kent ile sosyal ve ekonomik ilişkilerinin sıklığının artması bireyin kentlilik bilincinin de artmasını kolaylaştıracaktır. Bireysel, ekonomik, sosyal ve fiziki faktörlere bağlı olarak bireyin kentlilik bilinci düzeyi kentsel aidiyet, mekânsal aidiyet, kenti sahiplenme, kent sorunlarıyla ilgilenme, kent kurumlarına katılım ve kentsel farkındalık düzeylerinde farklılaşacaktır.

Kentlilik bilincinin ilk aşaması bireyin kendini yaşadığı kente ve mekana ait hissetmesi ile ortaya çıkacaktır. Kendini ait hissedeni birey yaşadığı kenti sahiplenecek ve “benim kentim” diyecektir. Kendini kente ait hissedeni ve sahiplenen birey yaşadığı kentin daha iyi bir yer olması için kent sorunlarıyla ilgilenecektir. Kentin sorunlarını çözmek ve kişisel gelişimini gerçekleştirmek için kent kurumlarına katılım sağlama davranışında olacak olan birey en sonunda kentin tüm alt yapı, üst yapı, maddi ve manevi değerleri ile ilgilenecek kentsel farkındalığını gerçekleştirmiş olacaktır. Bireyin tüm bu göstergeleri ne ölçüde gerçekleştirebildiği ise bireyin kentlilik bilinci düzeyini ortaya koyacaktır.

Bu çalışma kapsamında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale kent merkezinde farklı fakültelerde eğitim gören lisans düzeyindeki öğrencilerin kentlilik bilinci düzeyleri kentsel aidiyet, mekânsal aidiyet ve kent kurumlarına katılım faktörleri çerçevesinde incelenmiştir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde öğrencilerin kendilerini Çanakkale kentine ait hissettikleri görülmüştür. Kentlilik bilinci göstergelerinden ilk adım olan kentsel aidiyetin öğrenciler açısından sağlanmış olması öğrencilerin kentlilik bilinçlerinin oluşması ve gelişmesinde önemlidir.

Çanakkale kentine kendini ait hissedeni öğrencilerin kent kurumlarına katılım faaliyetlerinde bulunmalarında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Çanakkale kentine kentsel aidiyetini sağlamış, kent kurumlarına katılımı sağlayan öğrencilerin kentsel farkındalıklarının anlamlı ölçüde sağlandığı ve kentlilik bilinci düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular çerçevesinde kız öğrencilerin, erkek öğrencilerden kentsel aidiyetleri, kent kurumlarına katılımı ve kentsel farkındalıkları daha yüksek çıkmıştır. Bu bağlamda katılımcıların kentlilik bilinci düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin % 54,4’ü kentle ilgili kararları etkileme gücünün olduğunu düşünmektedirler. Çanakkale kentindeki kent kurumlarının mevcudiyeti ve çalışmalarına yönelik öğrencilere bilgilendirmeler yapılmalı ve daha fazla iletişim kanalları açılmalıdır. Kent kurumlarıyla üniversiteler arasında yapılan ortak çalışmalar artırılarak, öğrenciler katılıma daha fazla teşvik edilmelidir. Yapılacak ortak çalışmalarla bu oran yükseltilebilir.

Üniversite öğrencilerinin kentsel aidiyetlerini arttırmak için kentte alınacak kararların belirlenme süreçlerine daha fazla dahil edilmeleri sağlanmalıdır. Kentin tarihi, kültürü ve ekonomisi üzerinde farkındalıklarını arttıracak organizasyonlar düzenlenmelidir. Düzenlenecek bu organizasyonlarda öğrencilerin etkin rol almaları sağlanmalıdır. Kent ile ilgili ortaklık duygusunun pekiştirilmesiyle kentlilik bilinci düzeylerinin artırılması sağlanabilir.

Kentin alt yapı ve üst yapı sorunlarının tartışıldığı seçim dönemleri dışında da düzenlenecek organizasyon ve oluşturulacak platformlara öğrencilerin dahil edilmesi sağlanmalıdır. Bu sayede öğrencilerin kentsel farkındalıkları daha da artırılabilir.

KAYNAKÇA

- Baran, M. ve Yılmaz, A. (2011). Göçebelikten yerleşik hayata geçişte, beritan aşireti konutlarında aidiyet duygusu. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(4), 1645-1656.
- Batmaz, N. Y. ve Gürer, A. (2016). Kırıkkale ilinin kentlilik bilinci bağlamında değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *4. Uluslararası Kentsel ve Çevresel Sorunlar ve Politikalar Kongresi*, 163-177.
- Beyaz, D. ve Aydemir, Ş. (2008). Kentlilik bilinci ve mekân Trabzon kenti örneği. *Planlama Dergisi*, 3, 49-60.
- Biröl, G. (2008). Kentlilik bilinci ve Balıkesir'den yarım asırlık bir örnek: yeni çarşı deneyimi. *Ege Mimarlık*, 2(65), 28-31.
- Büyük, C. (2013). Düalizm, bilinç ve tanrı, *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 39,134-158.
- Ercoşkun, Ö., Öcalır, E., Yenigül, S. ve Alkan, L. (2016). Kentlilik bilincini oluşturan göstergeler ve kentlilik bilincini geliştirme yolları. *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11, 4-23.
- Erkul, H., Kanten, P. ve Seçtim, H. (2019). Kentlilik bilincinin oluşturulmasında kent konseylerinin rolleri üzerine nitel bir araştırma. *Management and Political Sciences Review*, 1(2), 53-73.
- GENAR (2006), Konya'da kent kültürü ve kentlilik bilinci, *Sosyal Doku Projesi Kent Araştırmaları 3*, Konya Büyükşehir Belediyesi.
- Geyik, S. (2010). Kırdan kente göç sonrası kentlilik bilinci: Mevlana mahallesi örneği (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Sakarya.
- Görün, M. ve Kara, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin kentlilik bilinci algısı: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 393-409.
- Güçlü, S. (2002). *Kentleşme ve göç sürecinde Antalya'da kent kültürü ve kentlilik bilinci*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Kültür Yayınları.
- Güven, A. (2016). Kent, kentleşme ve kentsel yönetim ihtiyacı. *Journal of International Management, Educational and Economics Perspectives*, 4(1), 21-30.

- Jorgensen, B. & Stedman, R. (2001). Sense of place as an attitude: lakeshore owners attitudes toward their properties. *Journal of Environmental Psychology*, 21, 233-248.
- Kazak, G. (2017). Mahalle kültürünün kentlilik bilinci üzerine etkisi: Karaman örneği (Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Karaman.
- Keskin, E., Sağocak, M. ve Arslan, T. (2015). Kentlilik bilinci çalışmaları için bir model önerisi: Bursa'da kentlilik bilinci araştırması. *PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 11(1), 21-43.
- Kılıçarslan, M. (2018). Kente göçle gelenlerde kentlilik bilinci: Kaynaratepe mahallesi örneği (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Malatya.
- Manzo, L. C. (2003). Beyond house and haven: toward a revisioning of emotional relationships with places. *Journal of Environmental Psychology*, 23, 47-61.
- Mutlu, A. (2011). *Metropol Kent Samsun'da Kentlilik Bilinci*. Samsun: Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Proje Raporu. <https://www.oka.org.tr/assets/upload/dosyalar/metropol-kent-samsunda-kentlilik-bilinci.pdf> (20.05.2019).
- Mutlu, A. ve Batmaz, A. (2013). *Türkiye'de kent hakkı*. Ankara: Orion yayınevi.
- Pretty, G., Chipuer, H. & Bramston, P. (2003). Sense of place amongst adolescents and adults in two rural Australian towns. *The Journal of Environmental Psychology*, 23, 273-287. https://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-71676-ARTICLE_%28THESIS%29-SENTURK.pdf (25.05.2019).
- Sancar, F. ve Severcan, Y. (2010). Children's places: rural-urban comparisons using participatory photography in the Bodrum Peninsula, Turkey. *Journal of Urban Design*, 15(3), 293-324.
- Solak, S. G. (2017). Mekan-kimlik etkileşimi: kavramsal ve kurumsal bir bakış. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 13-37.
- Şentürk, A. ve Gülersoy, N. (2019). Aidiyet, kent kimliği ve kentsel koruma etkileşimi bağlamında kullanıcı sürekliliğinin irdelenmesi: Kadıköy Moda örneği. *Megaron*, 14(1), 145-159.